

**Напрями розвитку взаємодії кафедри зі стейкхолдерами
ОП спеціальностей 281 «Публічне управління та адміністрування»,
073 «Менеджмент»**

доцент Васиньова Н.С.

Згідно Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти оцінювання якості освітньої програми здійснюється за визначеними критеріями. Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми, передбачає врахування потреб заінтересованих сторін. Зокрема інтересів і пропозицій стейкхолдерів під час формулювання цілей та програмних результатів навчання за освітньою програмою.

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» реалізує політику єдиної системної комунікації зі всіма стейкхолдерами. Комунікація із ними включає в себе короткострокові і довгострокові взаємодії, характер яких визначається пріоритетними напрямками діяльності університету.

Зовнішні стейкхолдери, з якими ЗВО налагодив зв'язки, залучаються з установ де застосовуються інновації у технології, управлінні й економічній діяльності. Здобувачі вищої освіти мають можливість проходження виробничої практики та/або дуального навчання з подальшим працевлаштуванням. Однією з цілей їх залучення є проведення експертної оцінки якості освітніх програм.

Так, відповідно до Положення про розробку, затвердження, оновлення змісту та закриття освітніх програм у ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», процедур забезпечення якості освіти, освітня програма розробляється проєктною групою на чолі з гарантом ОП, узгоджується з директором інституту, органами студентського самоврядування, представниками стейкхолдерів, навчальним відділом, проректором. Остаточне затвердження

освітньої програми розглядається вченою радою університету за поданням вченої ради Навчально-науковий інститут публічної, адміністрування та післядипломної освіти. Останні зміни до освітньої програми «Управління навчальним закладом» були внесені у 2022 р., на основі врахування певних аспектів: зміна гаранта ОП, зміна терміну навчання та юридичної адреси університету. Крім того, спираючись на результати опитування здобувачів вищої освіти, співбесід зі стейкхолдерами, роботодавцями, випускниками.

Роботодавці залучаються до проведення експертної оцінки якості освітньої програми, рецензування навчально-методичних матеріалів та беруть участь у підсумковій атестації. Для підвищення якості ОП зовнішні стейкхолдери можуть здійснювати вплив на проведення навчального процесу та на внесення змін до нормативних документів.

Інтереси академічної спільноти враховані шляхом впровадження інноваційних технологій та сучасних педагогічних форм і методів навчання. Колектив розробників ОП та керівництво ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка» впровадили зміни в організацію вільного вибору дисциплін, переглянули зміст діючих навчальних дисциплін фахового спрямування, розробили чіткі процедури забезпечення академічної доброчесності (http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/5_1_protos_zabezp_yakist_osvita_2020.pdf) та процедури забезпечення якості (http://luguniv.edu.ua/?page_id=54006)

Відділ управління якістю освітньої діяльності університету проводить опитування здобувачів вищої освіти, випускників та роботодавців із метою отримання надійної та достовірної інформації про оцінювання якості освітніх програм другого (магістерського) рівня вищої освіти. Ознайомитися з ОП, навчальним планом та надати свої пропозиції щодо змін до нормативного освітнього компоненту (ОК) або вибіркового ОК є можливість на сайті кафедри, де також оприлюднюються проекти освітніх програм.

Стейкхолдери у складі проєктної групи залучені до процедури внутрішнього забезпечення якості ОП «Управління навчальним закладом».

Ключові стейкхолдери переглядають ОП, представляють інтереси студентів із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти на всіх інституційних рівнях, погоджують зміст освітньої програми тощо. Кафедрою забезпечено можливість внесення пропозицій і зауважень до певної ОП та ознайомлення з остаточним рішенням.

Так при спілкуванні зі стейкхолдерами було встановлено, що вимогою до фахівців є знання та уміння ефективно здійснювати управлінську діяльність у закладах освіти, забезпечення закладів освіти професійними менеджерами-лідерами з інноваційним та стратегічним мисленням. Тому в межах освітніх компонентів «Теоретичні та практичні засади управління закладом освіти» додано модуль «Стратегічне управління». Зацікавлені учасники мають можливість висловитись щодо освітньої програми, написавши листа на електронну пошту кафедри чи гаранта.

Також пропозиції від роботодавців щодо оновлення ОП збираються шляхом особистого спілкування викладачів кафедри та стейкхолдерів. Роботодавці, які беруть участь в обговоренні освітньої програми, вносять пропозиції про необхідні зміни в процесі професійної підготовки керівників закладів освіти, які враховуються під час періодичного перегляду ОП. Для покращення співпраці всі бажаючі мають можливість надати свої пропозиції та заповнити форму зворотного зв'язку, яку розміщено на сайті університету.

Але співробітництво кафедри публічної служби та управління навчальними й соціальними закладами зі стейкхолдерами не обмежується спільною роботою над вдосконаленням траєкторії розвитку освітньої програми. Взаємодія передбачає також активну участь у навчально-методичних семінарах, на яких обговорюються питання впровадження внутрішньої системи забезпечення якості освіти, за результатами анкетування щодо якості навчання, рівня інформатизації розглядаються побажання і зауваження здобувачів вищої освіти, зокрема стейкхолдерів; методи й форми навчання здобувачів вищої освіти під час виїзних занять в установи стейкхолдерів тощо.

На наше переконання, є сенс організовувати відкриті форуми з внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами задля покращення якості освіти, організації сумісної діяльності, розширення можливих форм співпраці тощо.

Кафедра достатньо ефективно співпрацює не тільки з дійсними та потенційними роботодавцями, але й з академічною спільнотою – спорідненими кафедрами різних закладів вищої освіти України та близького зарубіжжя. Серед яких: Харківський регіональний інститут державного управління Національної Академії державного управління при Президентові України, Академія педагогічних наук України, Донецький національний університет, Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Миколаївським національним аграрним університетом та ін.

У межах співпраці здійснюється науково-дослідна, навчально-методична діяльність; підвищення кваліфікації педагогічних працівників кафедр; видавнича діяльність (спільна підготовка та видання наукової, та навчально-методичної літератури, посібників, зокрема електронних); організація та проведення науково практичних конференцій, семінарів, «круглих столів» з актуальних питань управління соціальними системами, зокрема обміну досвідом тощо.

Сьогодні сучасні університети мають прагнути не лише підтримувати вже існуючі ділові зв'язки, але й розширювати межі своєї діяльності, встановлювати нові, сталі стосунки з випускниками університету, бізнесом, територіальною громадою, з урахуванням «третьої місії». Такі університети стають двигунами, які сприяють соціальному, економічному та культурному розвитку регіонів, в яких вони працюють, передаючи знання та технології промисловості та суспільству в цілому.

Донедавна було прийнято вважати, що загалом заклади вищої освіти України відстають від зарубіжних університетів, оскільки у стратегії українських ЗВО «третьої місії» найчастіше була представлена на сайтах у

вигляді окремих проєктів. Проте наразі ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка» ефективно співпрацює з місцевими співтовариствами, бізнесом, громадою, а також достатньо вдало переорієнтовує свою діяльність на реалізацію «третьої місії», чим зміцнює позитивний імідж університету, зокрема кафедри.

Втім, колективом кафедри у межах проєкту «Взаємодія закладу вищої освіти з територіальними громадами в умовах децентралізації влади (взаємодія влади і науки на прикладі Луганської області)», було оформлено та надіслано листи головам громад з пропозицією про співпрацю, а саме налагодження взаємодії кафедри, зокрема університету з територіальними громадами. Першочергово було запропоновано провести спільну діагностику стану справ, визначити актуальні проблеми та напрями спільних досліджень. Тому як, одним із важливих напрямів діяльності є саме організація практично орієнтованих досліджень.

Учасники проєкту, зокрема гарант ОП Олена Кравченко працюють над оновленням Стратегії розвитку університету з урахуванням реалізації «третьої місії» – внеску в суспільство. Що може стати основою для стратегічного розвитку цієї діяльності всередині університету: розвиток і поглиблення партнерських відносин, співробітництва з органами публічної влади, територіальними громадами, ринковими структурами, роботодавцями, іншими стейкхолдерами). Крім того, підґрунтям щодо створення системи критеріїв, припустимо, для зовнішньої оцінки діяльності закладів вищої освіти у цьому напрямі.

Університетом у листопаді 2021 р. було підписано договір про співпрацю між ЛНУ імені Тараса Шевченка та Державною екологічною інспекцією Луганської області щодо покращення екологічної освіти, проведення досліджень та покращення екологічної ситуації. Втім начальник Державної екологічної інспекції у Луганській області – Анатолій Гацько, є випускником університету спеціальності «Екологія» ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». У листопаді 2021 р. підписано меморандум про співробітництво зі Старобільською районною державною адміністрацією Луганської області.

Метою якого є об'єднання зусиль щодо вивчення екосистеми р. Айдар на території Старобільського району та виявлення оптимальних шляхів її покращення. У грудня 2021 року підписано угоду з Старобільською райдержадміністрацією Луганської області щодо розвитку туристичної галузі. У грудні 2021 року підписано меморандум з Громадською організація «Вокс Україна» щодо підвищення рівня громадської дискусії з ключових рішень у сферах економічної політики та освіти. У цьому ж місяці 2021 р. університет підписав меморандум про співпрацю з Луганською обласною державною адміністрацією та ДЗ «Луганський державний медичний університет». Головною метою Меморандуму є консолідація зусиль, спрямованих на створення умов для якісного надання реабілітаційних послуг особам із інвалідністю, популяризацію та впровадження в області доказових реабілітаційних методик. У грудні 2021 року, Луганський національний університет в особі ректора та Виконавчий комітет Старобільської міської ради Луганської області в особі міського голови підписали угоду про співпрацю у розвитку соціогуманітарного, освітнього, наукового та інноваційного потенціалу регіону.

У вересні університет в особі ректорки Олени Караман та Управління освіти виконавчого комітету Лубенської міської ради в особі начальника управління освіти Мирослава Костенко підписали угоду про співпрацю. Метою підписання угоди є консолідація своїх ресурсів та потенціал для отримання ефективних результатів у розвитку освітніх систем Лубенської територіальної громади та університету і його структурних підрозділів в сукупності освітньої, навчально-методичної, науково-дослідної та соціокультурної діяльності; взаємного обміну досвідом з метою підвищення якості освіти; залучення стейкхолдерів до участі у формуванні та оновленні освітніх (освітньо-професійних) програм шляхом надання пропозицій та рекомендації щодо освітніх компонентів; надання можливостей для стажування та проходження практик ЗО в закладах дошкільної та загальної середньої освіти різних форм власності Лубенської ТГ відповідно до галузей

знань; спільне проведення профорієнтаційних, освітніх, науково-дослідно, соціокультурних робіт (конференцій, круглих столів, семінарів, майстер-класів, тренінгів, свят, виставок, конкурсів тощо), спортивних заходів у Лубенській ТГ та за її межами із залученням науково-педагогічних (педагогічних) працівників, здобувачів освіти та стейкхолдерів.

За умов партнерської взаємодії забезпечується розвиток кожного учасника цього процесу, зростає репутаційна привабливість, тому співпраця на рівноправних засадах, активна участь кожної сторони щодо її налагодження вигідна як для кафедри, університету, так і стейкхолдерів, зокрема територіальної громади.

Проте вплив і права стейкхолдерів не мають обмежуватися переглядом змісту освітніх програм; забезпеченням зв'язку з потенційними роботодавцями; аналізом якості методичного забезпечення освітніх компонентів тощо. На наше переконання, перспективних напрямів реального впливу внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів щодо забезпечення якості освітньої діяльності набагато більше. До них можна віднести: оцінку якості професорсько-викладацького складу за певними критеріями (наприклад, професійні характеристики, педагогічна та наукова діяльності, навчально-методична та організаційна робота, міжнародна мобільність тощо); створення гуртків, комісій з питань етики та академічної доброчесності; оптимізація та вдосконалення освітніх платформ, сайту кафедри (зокрема, створення для установ стейкхолдерів змістовної частини англomовної версії сайту на заняттях з англійської мови); розробка процедур запровадження результатів прикладних досліджень тощо. Проте над реалізацією окреслених напрямів потрібно цілеспрямовано та системно працювати. Першочерговим завданням є подолання консерватизму учасників цього процесу, домогтися зацікавленості всіх сторін взаємодії.

Утім наразі робота університету, зокрема кафедри зі стейкхолдерами базується на принципах взаємної відкритості, соціальної залученості,

партнерської взаємодії, довіри, чесності, доступності, гуманістичної спрямованості, корпоративної етики, неупередженості і прозорості.

Основними напрямками співробітництва наразі є:

- залучення стейкхолдерів до розробки та перегляду освітніх програм;
- запрошення представників установ стейкхолдерів на захист кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти;
- анкетування дійсних стейкхолдерів (на рівні університету);
- встановлення договірних відносин, що передбачають зокрема можливість проведення виробничої та переддипломної практики здобувачів вищої освіти на базі установ стейкхолдерів, подальше працевлаштування випускників кафедри. Але необхідно ставити перед керівництвом кафедри, університету більш стратегічні завдання, а саме, активізувати через виробничу практику діяльність щодо розширення форм взаємодії та закріплення (затвердження) співробітництва;
- залучення провідних фахівців установ стейкхолдерів до рецензування навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів, передбачених освітніми програмами.

До перспективних напрямів співробітництва відносимо:

1. Включення до складу Ради університету зовнішніх стейкхолдерів.
2. Розробка процедури щодо визначення потенційних стейкхолдерів (проведення анкетування), зокрема анкетування дійсних стейкхолдерів (на рівні кафедри).

Анкетування повинно мати на меті:

- дослідження сучасного стану і перспектив удосконалення підготовки фахівців освітньої програми «Управління навчальним закладом»;
- з'ясування рівня якості виконання обов'язків випускники;
- вивчення потреб установ стейкхолдерів;

- узгодження тем кваліфікаційних робіт для забезпечення практико-орієнтованих досліджень (за можливістю їх проведення в установах стейкхолдерів).

- виявлення ступеня зацікавленості стейкхолдерів у співпраці, прийомі на роботу здобувачів вищої освіти кафедри за спеціальністю 073 «Менеджмент». А також, слід звернути увагу на виявлення додаткових умінь й навичок, необхідних спеціалістам цієї сфери. Зворотній зв'язок із стейкхолдерами дозволить ефективніше адаптувати підготовку здобувачів вищої освіти до потреб сучасного ринку праці.

2. Запрошення стейкхолдерів на навчально-методичні семінари організованих на базі кафедри.

3. Залучення провідних фахівців установ стейкхолдерів до проведення навчальних занять на базі ЗВО та на базі установ стейкхолдерів, що забезпечить поєднати теоретичну і практичну складову професійної підготовки здобувачів вищої освіти.

4. Організація та проведення спільних конференцій, майстер-класів (із залученням стейкхолдерів, випускників кафедри, здобувачів вищої освіти).

5. Залучення провідних фахівців установ стейкхолдерів до розробки навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів, передбачених освітньою програмою, зокрема у співавторстві.

6. Створення бази даних стейкхолдерів. Проте кінцевою метою повинно стати не стільки створення бази стейкхолдерів в університеті, зокрема на кожній кафедрі, як її функціонування (визначаючи, які зі стейкхолдерів є співавторами наукових праць; партнерами за освітніми грантовими проєктами; учасниками наукових конференцій; членами редколегій наукових видань; замовниками наукових послуг університету; які залучаються до організації освітнього процесу, зокрема і шляхом проведення аудиторних занять тощо). Тобто інформація за певний період повинна оновлюватися, аналізуватися. Можливо є сенс вносити до цієї бази інформацію щодо випускників за кожним роком.

Актуальним також є створення системи моніторингу якості діяльності випускників. Цю проблему необхідно вирішувати на рівні випускової кафедри, ЗВО, регіону, галузі, держави. На рівні кафедри необхідні відповідні анкети для опитування випускників, анкети для опитування роботодавців. Мета такого опитування – є з'ясування які труднощі виникають в діяльності випускників, які додаткові компетентності необхідно формувати.

Активізація всіх можливих форм взаємодії зі стейкхолдерами, зокрема з територіальною громадою дозволить більш ефективніше вирішувати питання набору, організації навчання, реалізації соціально-орієнтованих проєктів, проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень. А також, сформує уявлення про кафедру, університет як активного суб'єкта освіти, який має потенціал щодо сприяння соціально-економічному прогресу, модернізації суспільства, регіональному розвитку.

Звідси підкреслюємо важливість трансформації місії університету, посилення соціальної відповідальності та взаємодії з територіальною громадою, бізнесом задля можливості вкладу університету, зокрема кафедри у реалізацію цілей сталого розвитку країни.

2022 р.